

Verslag 15 november Inspiratiedag werkgroep vluchtelingen

Onder het thema Coalition of the Doing – hoe kunnen we als kerken betrokken zijn bij mensen zonder geldige verblijfspapieren? - werd deze werkdag gehouden.

De jaarlijkse inspiratiedag van de werkgroep Vluchtelingen van de Raad van Kerken is voor ieder die geïnteresseerd is in de situatie van asielzoekers en migranten in ons land. In het bijzonder voor alle vrijwilligers en professionals die zich inzetten voor een humane opvang van mensen in nood. De Raad van Kerken is al vele jaren nauw betrokken bij asielzoekers en vluchtelingen die een menswaardige toekomst zoeken.

Mensen zonder papieren worden al lang gecriminaliseerd en buitengesloten. Dat neemt de laatste tijd ernstig toe met nieuwe voorstellen voor aanscherping van uitsluiting via wetgeving. De discussie draait om strafbaarstelling en handhaving, maar de mensen zelf verdwijnen uit beeld. Terwijl het gaat om mensen zoals u en ik: met dromen en verlangens, met families en verhalen. Tegelijkertijd worden zij kwetsbaar gemaakt, onverzekerd en onbeschermd. Wij geloven dat we als kerken een ander verhaal te vertellen hebben – een verhaal van gastvrijheid en menselijkheid.

Ongeveer 90 mensen namen deel aan deze dag in het Dienstencentrum van de Protestantse Kerk in Utrecht.

Deelnemers ochtendprogramma

Sprekers in het ochtendprogramma waren ds. Martijn van Leerdam (directeur van de Pauluskerk in Rotterdam) en dr. Samuel Lee (SKIN Nederland).

Ds. Van Leerdam gaf voorbeelden van bezoekers van de Pauluskerk, hun veerkracht, hun soms rauwe humor. Het gebrek aan perspectief ook. Een meisje zonder geldige verblijfspapieren zei: “Ik kon net als mijn leeftijdgenootjes naar de basisschool, naar de middelbare school, maar nu ik 18 ben kan ik niets meer.” En er is altijd die angst om opgepakt

te worden bij zelfs de geringste overtreding, zoals “meneer K. die op een doodstille zondagmorgen op weg naar de kerk toch niet door rood licht durft te lopen”.

Maar toch, een ongedocumenteerde man was ouderling was geworden in een kerkenraad. Dat gaf hem het gevoel er helemaal bij te horen. Van betekenis te zijn. Martijn van Leerdam: “In de kerk hebben we de kans elkaar op gelijke voet, als mens te ontmoeten. Daar maakt het niet uit of je papieren hebt of niet. Laten we blijven zingen, tegen de stroom in, en laten we doen wat gedaan kan worden. Laat van je horen. Schrijf je politieke partij aan. Verhef je stem.”

Ds. Samuel Lee

Ds. Samuel Lee begon zelf als ongedocumenteerd vluchteling. Opende een kerk in Amsterdam Zuid-Oost, bij een parkeergarage onder een flat waar af en toe een oud bankstel op het dak werd gegooid. Hij ontmoette mensen uit de Filippijnse gemeenschap die als ongedocumenteerd ‘domestic worker’ in Nederland zijn. “U kunt wel over het hemelse brood preken, dominee,” zei een vrouw, “maar ik heb vandaag brood nodig en ik weet niet hoe ik dat moet betalen.” Dat leerde hem anders naar mensen en naar Bijbelteksten kijken. Ook ‘gewone’ Nederlanders blijken vaak ‘au pairs’ in kwetsbare posities uit te buiten.

Ds. Lee startte de Foundation Academy Amsterdam, om ongedocumenteerden toegang tot vervolgonderwijs te geven. Zijn motief: Gloria Dei homo vivens: de eer van God komt aan het licht in de mens die volledig tot leven komt. Onderwijs draagt zoveel bij aan dat volledig tot leven komen. Mensen zonder papieren kunnen zo toch volwaardig erkend onderwijs krijgen.

(Foto uit de presentatie van Ds. Samuel Lee)

De deelnemers reageerden met veel suggesties voor een tegenbeweging tegen het mensen uitsluitende overheidsbeleid, zoals:

- In Eindhoven zijn we de werkplaats voor vluchtelingen zonder status gestart, waar jonge ongedocumenteerden zich bekwamen in ICT.
- Betrek migrantenkerken actief. Er zit daar veel energie.
- Er zijn experimenten waar hogescholen en universiteiten ongedocumenteerde jongeren toch laten doorstuderen met een studieverblijfsvergunning. Website: <https://dreamersnl.org/>
- Vergeet de islamitische medeburgers niet, ook zij doen veel.
- Er is een kaartenactie tegen strafbaarstelling onrechtmatig verblijf: zie: <https://stopdeasielwetten.nl/>
- Maak gebruik van kunst, tentoonstellingen (zoals nu in Rijksmuseum), films, ook met werk van vluchtelingen zelf. En Shadows United. Te zien op: <https://www.formaat.org/activiteit/shadows-united/>

Na de lunch waren er acht workshops:

1) STICHTING FORMAAT IN ROTTERDAM

Shadows United, kunstcollectief met mensen zonder en met geldige verblijfspapieren verzorgde een interactieve workshop. Leven zonder de juiste verblijfspapieren is als leven als een schaduw. "We zijn de schaduwen van de stad. We leven op die lijn tussen het donker en het licht."

2) CHRISTELIJKE MIGRANTEN – VITALER DAN JE DENKT

Helma Hurkens van SKIN Rotterdam ging in gesprek over de dynamiek onder migrantenchristenen in Rotterdam. Opvallend genoeg hebben ze weinig tijd om zich bezig te houden met bespiegelingen over ons vluchtelingenklimaat. Praktische zaken zoals het dagelijks brood en de opbouw van hun kerk hebben de overhand. En ja, vele migrantenkerken hebben mensen zonder papieren als lid. Migrantkerken helpen ongedocumenteerde gemeenteleden op andere manieren dan wij zouden doen. Zo contacteren ze bijvoorbeeld de ambassade. Of ze nemen iemand tijdelijk zelf in huis. Een nieuwe liedbundel waarin de veelkleurigheid van de wereldkerk klinkt zou daarbij een verrijking zijn.

3) DE HARDE WERKELIJKHEID VAN VREEMDELINGENDETENTIE

Revijara Oosterhuis vertelde over de barre werkelijkheid van vreemdelingendetentie. Er zijn drie gevangenissen hiervoor, Schiphol, Rotterdam en Zeist. Het meldpunt is onderdeel van LOS, het Landelijk Ongedocumenteerden Steunpunt. Ze verzamelen meldingen vanuit vreemdelingendetentie onderzoeken deze meldingen, en vragen hiervoor aandacht bij de politiek en media. Vrijwilligers kunnen ondersteunen als buddy's, met kleding voor ingeslotenen en nazorg.

4) ZO BOUWEN WE AAN PERSPECTIEF IN EINDHOVEN

Ervaringen uit de Huiskamer voor vluchtelingen. Terwijl politiek Den Haag vastloopt werken Mugisha en Sjaak met hun Huiskamer voor vluchtelingen en werkplaats voor vluchtelingen zonder status aan perspectief. Mensen zonder papieren volgen een ICT-training en herontdekken hun kracht.

Workshop Huiskamer voor vluchtelingen (1)

Workshop Huiskamer voor vluchtelingen (2)

5) HERE TO SUPPORT – OVER BEELDVORMING

Mensen zonder papieren worden vaak als ‘zielig’ afgeschilderd in de media. Maar dat maakt het juist makkelijker om hen buiten te sluiten. Shared Visions werkt samen met vluchtelingen aan een andere, positieve beeldvorming.

6) GOUD EN LEGER DES HEILS – UTRECHT

Dakloosheid komt ook voor onder EU-burgers. Stichting GOUD zet zich in voor zulke dak- en thuisloze mensen. Zij hebben vaak geen toegang tot maatschappelijke opvang en uitkeringen, ook als ze een tijd in Nederland hebben gewerkt. Stichting GOUD pleit, samen met andere Utrechtse organisaties, voor erkenning van de rechten van deze groep.

7) DE PRAKTIJK VAN DOMESTIC WORKERS

Migrant Domestic Workers organiseren zich in hun gemeenschappen en in de FNV voor erkenning van hun werk en voor verbetering van hun positie. Vaak worden deze uitgebuit, vooral als ze een onduidelijke verblijfsstatus hebben of als hun werkgever hen hun rechten onthoudt. Meestal blijven deze mensen onder de radar. Er is maatschappelijk en politiek veel meer bewustzijn hiervoor nodig. Steun kan worden gegeven aan hun zelforganisatie, mede ter vergroting van hun zichtbaarheid.

8) DEEP CANVASSING

Hoe kun je in gesprek gaan over migratie? Met Malin van het team van Deep Canvassing ontdekten de deelnemers hoe je met de methode deep canvassing niet langer in discussie, maar in gesprek gaat met elkaar over migratie. Van mens tot mens. Reactie: "Smaakt naar meer."

De dag eindigde in de kapel waar ds. Derk Stegeman, voorzitter van de werkgroep vluchtelingen, eerst afscheid nam van diaken Coen van Loon, die ruim acht jaar secretaris was van de werkgroep, en Goos Minderman, die penningmeester was. Joris van Gerven (Sant' Egidio) werd verwelkomd als nieuw lid van het dagelijks bestuur.

Afscheid van Coen van Loon

Tenslotte was er een viering onder leiding van Coen van Loon en Jannie Nijwening. Hierin ook aandacht voor sumud (resilience), de moed om in verzet te komen en weerstand te bieden tegen het kwaad. En in de voorbeden klonk ook de roep om interreligieuze verdraagzaamheid door.